الف) تفکیک بین احتیاط در مسأله اصولی و فقهی

(30:57)

خب ببینید چند سؤال محضر سید هست. سؤالات طلبگی خیلی خوبی است. یکی اینکه ایشان فرمودند «انّ‌الاحتیاط لیس بواجب»، بحث را اصولی کرده اند؟ یا هنوز بحث فقهی باقی است؟ یعنی «انّ‌الاحتیاط فی الصوم» در مانحن فیه «لیس بواجب». این را می‌خواهند بگویند؟ یا اینکه احتیاط در بحث اصول –برائت و احتیاط و علم اجمالی- منظورشان است؟ ما در اصول گفته‌ایم که «انّ‌الاحتیاط لیس بواجب». کدام منظور ایشان است؟ بحث اصولی یا فقهی؟ اگر اصولی باشد خب مشکلی نیست. در اصول گفته ایم؛ مرحوم شیخ در رسائل فرموده بودند، حتی اخباریین که احتیاط را واجب می‌دانستند و اجراء برائت را جایز نمی‌دانستند، در شبهه تحریمیه بود. و الاّ در شبهه وجوبیه مرحوم شیخ فرمودند خود اخباریین هم، اجماع همه بود بر اینکه در شبهه وجوبیه احتیاط واجب نیست. پس این حرف سید خیلی خوب است؛ «فیه انّ‌الاحتیاط» به‌عنوان مسأله اصولی «لیس بواجب». چون در شبهه وجوبیه است و اخباریین هم قبول دارند؛ «امر ندب الیه». خود شیخ هم در رسائل در تنبیه اول یا دوم، بعد از اینکه اثبات کردند در شبهات تحریمیه برائت جاری می‌شود، فرمودند «ینبغی التنبیه علی امور». فرمودند «لاریب فی حسن الاحتیاط». ما گفتیم برائت جاری می‌شود و احتیاط واجب نیست، «ندب الیه». یعنی لاریب فی حسن الاحتیاط. این یک نکته.

«و لو وجب فإنّما يجب فيما لا نصّ فيه»؛ اگر در اصول بگوییم احتیاط در شبهات تحریمیه واجب است، اگر یک روایت و دلیل معتبر بگوید که اینجا جای برائت [است] و حرام نیست، کسی مشکلی ندارد که بگوید احتیاط بکن. اگر هم احتیاط واجب باشد، در جایی است که «لا نص فیه» است، نه درجایی‌که «ورد فیه النصوص».

الآن در مانحن فیه احتیاط در صوم واجب است. وقتی روایت می‌گوید «اذا رئی قبل الزوال هذا الیوم من شوال»، یعنی دیگر احتیاط نکن. به اصطلاح اصولی یک نحو حکومت دارد بر دلیل احتیاط. یا به نحو ادقّ، مفاد ادله احتیاط مورودِ دلیل معتبر "اذا رئی قبل الزوال" می‌شود. اگر به این صورت شد، دیگر بحث تمام شد؟! در مانحن فیه شک هم در تکلیف است. چون اگر شک در مکلف به باشد که نمی‌توانند بگویند «ان الاحتیاط غیر واجب».

بازبینی #1
ایجاد شده 5 فوریه 2026 15:42:00 توسط ... .
به روزرسانی شده 5 فوریه 2026 15:42:49 توسط ... .